

Dlaczego prawda bywa naga?
Co łączy rzucanie kości z przekraczaniem Rubikonu?
Czy warto pozwolić aby wąż polizał nam uszy?
Czemu warto trafić dopiero do siódmego nieba"
Dlaczego wielu polityków prezentuje „Janusowe oblicze”?
Czy warto było podglądać Atenę w kąpielii?
Dlaczego lepiej wracać z tarczą niż na tarczy?

Na prośbę naszych Czytelników kontynuujemy omawianie istoty związków frazeologicznych obecnych w naszym codziennym języku. Warto wiedzieć co oznaczają ustabilizowane w naszym języku połączenia wyrazów, których znaczenie nie wynika bezpośrednio ze znaczenia składających się na nie pojedynczych słów. Tym bardziej, że autorzy twórcy tekstu korzystali z mądrości Pitagorasa i Kalontasa.

Warto o tym wiedzieć by móc mówić nie tylko pięknie, ale i mądrze.

syzyfowa praca - praca bezcelowa, bezsensowna, nie przynosząca żadnych efektów

Syzyf po śmierci znalazł się w Tartarze (krajnie potępionych), gdzie wciąż wtacza pod stromą górę ogromny głaz, a kiedy głaz dosięga szczytu – spada. Męka Syzyfa będzie trwała tak długo, dopóki głaz nie stanie na szczycie, a z wyroku bogów nigdy się to nie stanie

Naga prawda - to, według Horacego, czysta, nie zafałszowana, niczym nie ozdobiona rzeczywistość

Bajka głosi, że Prawda i Fałsz poszli się kąpać. Fałsz pierwszy wyszedł z wody, założył ubranie Prawdy i pojawił się wśród ludzi. Prawda nie chciała założyć ubrania Fałszu, więc musiała się pokazać ludziom nago.

Ogródek Adonisa - to w przenośni rzecz łatwo niszcząca, szybko przemijająca

Adonis to w mitologii greckiej piękny młodzieniec, ukochany przez Afrodytę, zabity w czasie łowów przez dziką. Ogródek Adonisa to skrzynki i doniczki z szybko rosnącymi i szybko więdnącymi kwiatami, symbolizującymi prędko przemijającą młodość, jakimi w czasie adonii (święto na cześć Adonisa) obstawiano złożoną na marach figurę Adonisa.

Arkadyjski nastrój - nastrój niezmaconego szczęścia

W czasach starożytnych Arkadia był to wyizolowany obszar pozostający pod wpływami Sparty. Około 370 r. p.n.e. tebański wódz Epaminondas założył Megalopolis, a miasta Arkadii utworzyły Związek Arkadyjski. Megalopolis stawiało opór Sparcie i przystąpiło do Związku Achajskiego w 294 r. p.n.e. W renesansie Arkadia była uważana przez poetów za krajnie wiecznego szczęścia – ziemski raj, symbol wyidealizowanej krajnie spokoju, ładu, sielankowej, wiecznej szczęśliwości i beztronski.

Prokrustowe łożo - niewygodny nocleg związany z psychicznymi i fizycznymi cierpieniami

Jest to też sytuacja, w której coś jest siłą naginane, dostosowywane do sztywnego schematu. W mitologii

Prokrust był zbrojcem czyhającym na podróżnych, których zapraszał do swego domu. Strudzonym proponował nocleg w łóżku. W zależności od tego, czy łoże było za długie, czy za krótkie dla gościa, podejmował decyzję: obcinał stopy albo naciągał stawy nieszczęśnika.

Midasowe bogactwa - wielkie, wspaniałe bogactwa i włości

Z mitologicznego punktu widzenia określenie to wiąże się z królem Midasem, który na własną prośbę zamieniał, wszystko co dotknął, w złoto, nawet wodę i chleb.

Kości zostały rzucone – jakaś ważna decyzja została nieodwołalnie podjęta; o podjęciu działań, których nie da się powstrzymać

Wypowiedzenie tych słów przypisywane jest Juliuszowi Cezarowi, kiedy w 49 roku p.n.e. przekraczał on na czele swych legionów rzekę Rubikon. Przekroczenie Rubikonu wraz z wojskiem oznaczało wypowiedzenie posłuszeństwa Pompejuszowi i senatowi, którzy nakazali Juliuszowi pozostawienie legionistów w Galii, gdzie – jako namiestnik – toczyli liczne walki na rzecz imperium. Cezar doskonale zdawał sobie sprawę, że wejście na terytorium Italii na czele oddanej mu, fanatycznej niemal armii musi zakończyć się krwawą wojną domową. Nie zamierzał jednak zmieniać decyzji i po kilku latach zaciętych walk dopiął swego – został jednym z największych rzymskich cesarzy w dziejach. Kości, które miał na myśli Juliusz Cezar, służyły do gry, znanej już w starożytności. Przekroczyć Rubikon – podjąć nieodwracalną decyzję: znaleźć się w punkcie, po przekroczeniu którego nie ma już odwrotu

Janusowe oblicze – zagadkowe, zmienne, wieloznaczne oblicze; dwulicowość

Janus był bogiem z dwoma twarzami, jedną zwykle niemiłą, złą, a drugą miłą i życzliwą.

Mieć uszy polizane przez węża - mieć dar wróżenia, przepowiadania

Mieć te dary jak Melampus albo Kasandra i jej bliźni brat, Helenos, którzy ujawnili ten dar w czasie snu w świątyni Apollina, gdy święty wąż poliział im uszy.

Siódme niebo – wieczne szczęście, odczuwanie wszelkiej przyjemności z życia, nieprzejmowanie się niczym i brak troski o problemy

Niebo dla chrześcijan jest miejscem, do którego trafiają dobre dusze.

Fortuna kołem się toczy – odpowiednik przysłowia: raz nad wozem, raz pod wozem

Oznacza zmienność posiadania szczęścia. Jednego dnia się je ma, następnego już nie. W mitologii rzymskiej Fortuna to bogini kierująca ludzkimi losami. Była odpowiednikiem greckiej bogini Tyche. Jej kult w Rzymie wprowadził król Serwiusz Tuliusz. Fortuna jest przedstawiana z zawiązanymi oczyma i z rogiem obfitości. Na rewersach monet rzymskich przedstawiana ze sterem i rogiem obfitości, czasem z kołem w tle, czasem z gałązką oliwną i paterą.

Wróżba Tejrezjasza - Terezjasz to ślepy wróżbita, który stracił wzrok w młodości, gdy ujrzał Atenę w kapieli

W zamian za utracony wzrok otrzymał od Zeusa życie siedem razy dłuższe niż zwykłych ludzi. Znał tajemnice przyszłości, wiedział to, o czym nikt nie wie, rozumiał mowę ptaków. Dziś oznaczać to może wróżbę najbardziej prawdopodobną, choć mało kto chodzi już do wróżki.

Nić życia - ciągłość, bieg życia

W mitologii moira Kloto- grecka boginka przeznaczenia (fatum) przędła nić każdego człowieka i to od niej zależało kto, gdzie i jak umrze.

Wrócić z tarczą lub na tarczy – pożegnanie syna-wojownika idącego w bój używane w starożytnej Sparcie

Kiedy wojownik uciekał z pola bitwy, odrzucał tarczę by móc szybciej biec, tak więc "z tarczą" wracali jedynie zwycięzcy. Na tarczy zaś przynoszono do miasta poległych. Powyższa sentencja podkreślała wyższość bohaterskiej śmierci nad życiem w hańbie. Według Plutarcha, tak spartańskie matki żegnały wyruszających na bitwę. Oznaczało to, że Spartanin może wrócić jako zwycięzca (ze swoją bronią) lub martwy (poległych niesiono na tarczy), i nie ma innej możliwości.

Naszym Czytelnikom, życzymy. Arkadyjskiego nastroju!

Źródło: opracowano na podstawie materiałów zamieszczonych na stronie internetowej www.archeos.pl